

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

Approved by TCI during 2025-2029

แนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย

Guidelines for Driving the Upgrading of Handwoven Cotton to Community

Product Standards (CPS) Based on Local Identity in Loei Province

สกุลไทย ป้อมมะรัง^{1*}

Sakunthai Pommarang^{1*}

Article Information

Received: Feb 6, 2025

Revised: May 16, 2025

Accepted: May 23, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้านผ้าฝ้ายทอมือภายใต้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยมีฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย และเพื่อเสนอแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์โดยอิงคุณลักษณะของผู้ประกอบการ การรับรู้ และศักยภาพของกลุ่มชุมชน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม 275 ชุด และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก 30 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้งสามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลลัพธ์ของวิสาหกิจชุมชน โดยปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้และด้านศักยภาพในการยกระดับ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึง 74% งานวิจัยเสนอแนวทางการส่งเสริมภาคชุมชนผ่านการพัฒนาองค์ความรู้ การประชาสัมพันธ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น และการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สู่ความยั่งยืน

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน ผ้าฝ้ายทอมือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) อัตลักษณ์ท้องถิ่น การยกระดับผลิตภัณฑ์

¹ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

Abstract

This research aimed to investigate the factors influencing the performance of community enterprises producing handwoven cotton under the Community Product Standard (CPS), based on the local identity of Loei Province. It also sought to propose strategic guidelines for product upgrading. A mixed-method approach was employed, using quantitative data from 275 questionnaires and qualitative insights from 30 in-depth interviews. Stepwise multiple regression was used for analysis. The findings revealed that entrepreneurial characteristics, perception, and development potential significantly influenced enterprise performance. Among these, entrepreneurial characteristics had the strongest impact, followed by perception and potential. Together, these factors accounted for 74% of the variance in performance outcomes. The study recommends strategies including skills development, marketing support, public relations, and the utilization of local identity to enhance product value and sustainability, with government support playing a key role.

Keywords: community enterprise, handwoven cotton, Community Product Standard (CPS), local identity, product upgrading

บทนำ

ผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและมรดกมรดกทางวัฒนธรรมที่มีการสืบสานและสืบทอดส่งต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาเห็นความสำคัญ จึงลงพื้นที่ศึกษาพร้อมกับจัดทำโครงการวิจัยไปจัดกิจกรรมการให้ความรู้ การสืบค้น การต่อยอดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่สำหรับนำไปสู่การขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและพัฒนาเพื่อให้คงอยู่ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับช่างทอผ้าที่อยู่ในพื้นที่ ส่วนการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านนั้นต้องให้มีลักษณะเฉพาะของชุมชนด้วยการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นออกมาผ่านคุณลักษณะของลาย สี เส้น และวิธีการทอเพื่อการสะท้อนภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นให้เป็นไปตามมาตรฐาน (Standard) ของผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง อันจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านเหล่านั้นจากกลุ่มผู้ซื้อเป้าหมายได้ (กิริติญา สอนเนย และจิราพัทธ์ แก้วศรีทอง, 2566)

การขับเคลื่อนการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานและทัศนคติไปในทิศทางที่ก้าวหน้าขึ้นและได้รับการยอมรับจากสังคม โดยการขับเคลื่อนต้องอาศัยงบประมาณ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประเด็นปัญหาที่ต้องการดำเนินการขับเคลื่อน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีพันธกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี(พ.ศ. 2560 – 2579) ที่เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นซึ่งส่งผลทำให้ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพและสามารถพัฒนาการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีการขับเคลื่อนและพัฒนาท้องถิ่นอย่างกว้างขวางโดยครอบคลุมจังหวัดเลยและจังหวัดขอนแก่น เพื่อสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับชาวบ้านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการทอผ้าพื้นบ้านที่ส่วนใหญ่มีการดำเนินการผลิตตั้งแต่ต้นทางคือการปลูกฝ้ายพื้นเมือง กลางทางคือการ แปรรูป และปลายทางคือการแปรรูปและจัดจำหน่ายให้กับกลุ่มผู้ซื้อเป้าหมายที่สนใจ (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2567)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลลัพธ์ในการดำเนินการในหลากหลายบริบท แต่พบว่าเป็นเพียงการศึกษาถึงเพียงแค่ผลลัพธ์หรือการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลเท่านั้น และยังไม่พบว่ามีการศึกษาโดยรวมเกี่ยวกับปัจจัยที่ผู้วิจัยได้คัดสรรมาในบริบทของวิสาหกิจชุมชนด้านผ้าฝ้ายทอมือในจังหวัดเลย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยดังนี้

ปัจจัยด้านการรับรู้ เป็นการรับรู้ของผู้ประกอบการธุรกิจที่มีความรู้และความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ของตนเอง สามารถส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ของตนเองให้เป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้นโดยการผ่านการรับรองจากหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่เชื่อถือได้ สอดคล้องกับภัทราวรรณ สุขยอด (2565) ที่พบว่า การรับรู้และเข้าใจถึงเกณฑ์มาตรฐานทางสินค้าที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนยื่นขอการรับรองมาตรฐานสินค้ามาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งที่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ส่งต่อผลลัพธ์ในการดำเนินธุรกิจ เพราะการมีใบรับรองมาตรฐาน หรือการแสดงการรับรองมาตรฐานบนฉลากของสินค้า หรือการบริการนั้นจะสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการซื้อสินค้าและการใช้บริการ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ใช้บริโภคหรือใช้กับร่างกาย

ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ เป็นการที่ผู้ประกอบการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการให้ความรู้ ทักษะฝีมือ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยอาจมีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพทั้งในรูปแบบรายได้หรือสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น รวมถึงรางวัลเกียรติยศ และคำชื่นชม สอดคล้องกับอัจฉิมา ศุภจริยา วัตร (2565) ที่พบว่า การพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นกระบวนการที่ผู้ประกอบการมักให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน การถือครองส่วนแบ่งทางการตลาด รวมทั้งการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลให้แข่งขันต่อความสำเร็จในการดำเนินการธุรกิจ

ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ เป็นลักษณะที่ดีของผู้ประกอบการที่จะสามารถนำพาองค์กรหรือธุรกิจไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะทางสติปัญญา ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ความมีภาวะผู้นำ ตลอดจนความฉลาดทางอารมณ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับ ณัฐพัชร์ มณีโรจน์ และคณะ (2564) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีผลสำคัญต่อผลลัพธ์การดำเนินการ โดยการพัฒนาความรู้และทักษะความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการได้มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อให้สินค้าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ซึ่งสินค้ามีความแตกต่างจากสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในตลาด ทั้งลักษณะ รูปลักษณ์ตามสมัยนิยมสามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวันและประโยชน์ใช้สอยคุ้มค่า

ด้วยการศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตวิจัยคือวิสาหกิจชุมชนด้านผ้าฝ้ายทอมือ ในจังหวัดเลย เนื่องจากจังหวัดเลยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะผ้าฝ้ายทอมือที่สะท้อนถึงความเชื่อและประวัติศาสตร์ของชุมชน เช่น ลายพระธาตุสัจจะและลายกลองเสี่ยงจากบ้านนากระเซิงบางกลุ่มสามารถยกระดับผ้าฝ้ายให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน แต่ยังมีบางกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การยกระดับคุณค่าสินค้าผ้าฝ้ายทอมือจึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐในการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะ และการผลิตผ้าทอลายดอกฝ้ายเมืองเลยให้มีคุณภาพ และตรงตามต้นแบบ การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายให้ได้มาตรฐาน (มผช.) จะช่วยให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับในตลาดและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ผลิตสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถเข้าสู่การคัดสรร OTOP Product Champion และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือในจังหวัดเลยให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ยั่งยืน โดยใช้ฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นกลไกขับเคลื่อน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ผ้าฝ้ายทอมือท้องถิ่นจังหวัดเลย

อัตลักษณ์ผ้าฝ้ายทอมือท้องถิ่นจังหวัดเลยมีเทคนิคเฉพาะกลุ่มคือการย้อมเส้นด้ายจะเป็นการย้อมสีคราม สีมะเกลือ และสีเปลือกไม้และผ้าที่ย้อมสีจะไม่ตกเข้าหากัน เพราะแช่น้ำมะเกลือตอนย้อมด้ายเพื่อกันสีตก ในส่วนรูปแบบของผ้าทอนั้นยังมีการทอผ้าด้วยกี่โบราณโดยผู้ทอจะเป็นคนทอผ้าหลังจากว่างเว้นจากงานบ้าน ปัจจุบันการทอผ้ามีการผลิตน้อยลงเนื่องจากใช้เวลาในการผลิตนานลวดลายที่ทำก็เป็นลายที่คิดค้นขึ้นเองถึงเป็นอัตลักษณ์ คือ ลายราชวัณน์ ถือได้ว่าเป็นลายต้นแบบในการทอผ้าของจังหวัดเลย ในส่วนของนวัตกรรมการพัฒนากระบวนการการผลิตผ้าฝ้ายทอมืออัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัด เป็นการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือด้วยนวัตกรรม ภายใต้แนวคิด การใช้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ร่วมกับการออกแบบในเชิงสร้างสรรค์ ผสมผสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอัตลักษณ์ของจังหวัดเลย เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือให้มีรูปแบบมาตรฐานสากลร่วมสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าของผ้าฝ้ายทอมือ สร้างความแตกต่าง การยกระดับผลิตภัณฑ์สิ่งทอด้วยนวัตกรรมให้เป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดในวงกว้างเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผ้าทออีสานจะกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเกิดการเรียนรู้และเข้าถึงนวัตกรรมใหม่ๆ และพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสให้มากขึ้นด้วยการคิดต่างและผลิตงานที่ตรงกับความต้องการของตลาด ก็จะสามารถต่อยอดมูลค่าทางการขายได้มากขึ้น สร้างศักยภาพและความยั่งยืนให้กับสินค้าท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นโดยการนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยมีหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในโครงการในการพัฒนาสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ โดยกลุ่มสมาชิกทอผ้ามีส่วนร่วมในการร่วมสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทออัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลยเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในด้านการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมผ้าฝ้ายทอมือทำให้เกิดกระบวนการในการผลิตที่มีความเป็นอัตลักษณ์โดยวิเคราะห์จากปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งการจัดกิจกรรมฝึกอบรมความรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมจึงเป็นการทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตและจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทออัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย (จุฑามาศ ดอนอ่อนบัว และจิรวรรณ พิระสันต์, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นมาตรฐานรับรองคุณภาพสินค้าชุมชน ที่ดำเนินการโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินงานโครงการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เริ่มแรก ในเวลา 5 ปี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือสินค้าพื้นบ้าน สอดคล้องและรองรับกับนโยบายรัฐบาลในการยกระดับสินค้าโอท็อป (OTOP) เพื่อให้ชุมชนแต่ละแห่งได้ใช้ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ใน

การแปรรูปและจำหน่ายสู่กลุ่มลูกค้า ทำให้เป็นการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่ลูกค้า ดังนั้น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นที่รู้จักของลูกค้าในวงกว้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสินค้าชุมชนให้มีคุณภาพได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) เผยแพร่สินค้าชุมชนของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของลูกค้า และสามารถซื้อสินค้าได้อย่างมั่นใจ 3) สนับสนุนให้มีการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจชุมชน ซึ่งการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้แก่ 1) ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์จะมีข้อกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมกับสภาพลักษณะของสินค้าชุมชนเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานได้ง่าย 2) ด้านการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน จะทำการรับรองและการตรวจติดตามผล ทดสอบตัวอย่างสินค้า และกำหนดรูปแบบเครื่องหมายรับรอง มีการประชาสัมพันธ์ถึงลูกค้า ทำให้สินค้าชุมชนมีคุณภาพ ลูกค้าเกิดความเชื่อถือ 3) ด้านพัฒนาผู้ผลิตในชุมชน โดยจะมีผู้เชี่ยวชาญไปฝึกอบรมให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำในสถานที่ทำการผลิต จนทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นสามารถขอรับการรับรองได้ 4) ด้านการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ โดยแนะนำสินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนา โดยเริ่มจากผู้นำชุมชนที่ผลิตสินค้าชุมชน และบอกต่อโดยเน้นการใช้สื่อท้องถิ่น เน้นถึงความสำเร็จของผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองแล้ว ยกย่องในความสำเร็จของสินค้าชุมชนตามวิถีมัปญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้ผลิตเกิดทัศนคติที่ดีต่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2564)

สรุป มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เป็นการรับรองคุณภาพสินค้าชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับสินค้าโอท็อป โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด และส่งเสริมการฝึกอบรมผู้ผลิต พร้อมการประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มการรับรู้และความเชื่อมั่นในสินค้าชุมชน

เกณฑ์การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (ปรับปรุงปี พ.ศ. 2562)

แบ่งการประเมินเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ตามภารกิจ ประเมินจากความสามารถในการบริหารธุรกิจ เช่น ผลประกอบการ (กำไรหรือขาดทุน) การลดรายจ่ายของสมาชิก และการเพิ่มรายได้ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในวิสาหกิจ 2) คุณภาพสินค้าและบริการ เน้นการพึงพอใจของลูกค้าในสินค้าหรือบริการ การได้รับมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย รวมถึงการสร้างจุดเด่นและอัตลักษณ์ของสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด 3) ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประเมินการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างมีประสิทธิภาพ และการลดความผิดพลาดในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวิสาหกิจ และ 4) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประเมินความสำเร็จของกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ รวมถึงการได้รับประโยชน์จากวิสาหกิจที่ส่งผลดีต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง การประเมินเหล่านี้ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถปรับปรุงและพัฒนากระบวนการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสมาชิกและตลาดได้ดียิ่งขึ้น (กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

ภัทรวรรณ สุขยอด (2565) กล่าวว่า การรับรู้ของผู้ประกอบการธุรกิจที่มีความรู้และความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ของตนเองสามารถส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ของตนเองให้เป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้นโดยการผ่านการรับรองจากหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่เชื่อถือได้ การรับรู้และเข้าใจถึงเกณฑ์มาตรฐานทางสินค้าที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนยื่นขอการรับรองมาตรฐานสินค้ามาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งที่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ส่งต่อผลลัพธ์ในการดำเนินธุรกิจ เพราะการมีใบรับรองมาตรฐาน หรือการแสดงการรับรองมาตรฐานบนฉลากของสินค้า หรือการบริการนั้นจะสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการซื้อสินค้าและการใช้บริการ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ใช้บริโภคหรือใช้กับร่างกาย

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับผลิตภัณฑ์

ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ (2567) กล่าวถึงการยกระดับคุณค่าภูมิปัญญาผ้าทอพื้นบ้านกับการผลิตผ้าลายดอกฝ้ายเมืองเลยการยกระดับคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอพื้นบ้านของหน่วยงานภาครัฐผ่านการจัดกิจกรรมและโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะการผลิตผ้าทอลายดอกฝ้ายเมืองเลย เพื่อขยายฐานการผลิตให้ครอบคลุมทุกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเลย เป้าหมายเพื่อให้สามารถผลิตผ้าทอลายดอกฝ้ายเมืองเลยได้อย่างถูกต้องตรงตามต้นแบบและการทอมีคุณภาพมากขึ้น เช่นเดียวกับแนวคิดของ วินยาภรณ์ พรหมมณโชติ (2564) กล่าวว่า การผลิตผ้าจะทำให้ผ้าทอลายดอกฝ้ายเมืองเลยมีมาตรฐานในการผลิต และได้รับการยอมรับจากลูกค้าทุกระดับ ส่วนกระบวนการของภาครัฐร่วมกับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ประกอบด้วย 1) ต้นทาง เช่น การจัดหาวัตถุดิบ การหาวิธีการลดต้นทุนการผลิตการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยการทอ และการเพิ่มผลผลิต 2) กลางทาง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสู่ความเป็นมาตรฐานและการยอมรับระดับสากล และ 3) ปลายทาง เช่น การดำเนินกิจกรรมภายนอกและ ภายในชุมชนที่เชื่อมโยงกับการตลาด โดยคุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการยกระดับนั้น จะปรากฏออกมาในรูปแบบความงามและคุณภาพผ้าทอที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและประชาชนในจังหวัดเลย สอดคล้องกับอัจฉิมา ศุภจริยวัตร (2565) ที่พบว่า การพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งผลลัพท์เชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินการธุรกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ

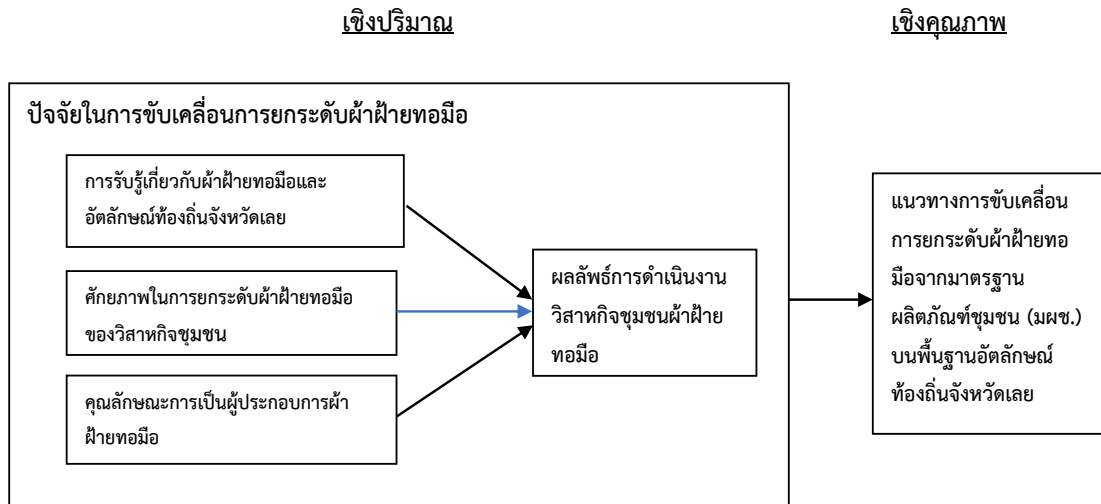
กนกกาญจน์ คำบุญชู และ ธนัสภา โรจนตระกูล (2565) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นลักษณะส่วนบุคคลซึ่งผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่มีอยู่ร่วมกันและสามารถนำลักษณะเหล่านี้มาจำแนกได้ว่าผู้ใดสามารถเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จได้ในอนาคต และกลยุทธ์ธุรกิจของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจอาจเนื่องด้วยผู้ประกอบการธุรกิจ ต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินงานของธุรกิจในระยะยาวอย่างชัดเจนเพื่อที่จะสร้างกำไรสูงสุด มีแผนในการมองหาลาดใหม่ ๆ ให้กับธุรกิจอยู่เสมอมีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาทดแทนสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้นซึ่งการศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สอดคล้องกับ ณัฐพัชร์ มณีโรจน์ และคณะ (2564) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ดี มีการวางแผนทางธุรกิจ มีภาวะผู้นำ และความฉลาดทางอารมณ์มีผลสำคัญต่อผลลัพธ์การดำเนินการธุรกิจ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ มีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งใช้เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบสมมติฐานและการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้

กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลยมีกรอบแนวคิดและสมมติฐาน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดเลย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือจังหวัดเลย จำนวน 834 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2567) (กองส่งเสริมวิสาหกิจ สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2568)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือจังหวัดเลย ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดด้วยการคำนวณจากสูตร Yamane (1967) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 271 คน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อจำนวน 275 ชุด เพื่อป้องกันการผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นแบบ Rating Scale จำนวน 5 ระดับ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน 10 คน และผู้ประกอบการภาคเอกชนจากธุรกิจการจำหน่ายผ้าฝ้ายในจังหวัดเลย จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์แนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือจังหวัดเลย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สถานะประชาชนทั่วไปและ บทบาทในกระบวนการผลิตหรือการส่งเสริมผ้าฝ้ายทอมือ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลยมีกรอบแนวคิดและสมมติฐาน มี 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การประเมินการรับรู้เกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือและอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ส่วนที่ 2 การประเมินศักยภาพในการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือของวิสาหกิจชุมชนที่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ส่วนที่ 3 ความต้องการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ส่วนที่ 4 คุณลักษณะของการ เป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือบนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย และ ส่วนที่ 5 การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยข้อคำถามจะอาศัยข้อมูลจากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มาเป็นข้อคำถามเพื่อพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนพื้นฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ได้แก่ นักวิชาการที่มีผลงานหรือเชี่ยวชาญด้านการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือ จำนวน 2 ท่าน และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน 1 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่าคะแนนเท่ากับ 0.89 คะแนน แสดงว่าคำถามเหล่านั้นมีความสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรกำหนดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยได้ ทดสอบค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 ราย นำผลการสอบถามไปทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) การวิเคราะห์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-Total Statistics Item ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Alpha = 0.930 ซึ่งเข้าใกล้ 1 มาก ได้ผลสรุปว่าแบบสอบถามเชื่อถือได้ (Cronbach, 1951)

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้สถิติพรรณนาและและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Linear Regression Analysis)

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ใช้เกณฑ์แบบ Likert Scale โดยกำหนดค่าคะแนน (ชั้วล เรืองประพันธ์, 2543) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ จำนวน 3 ตัวแปร ซึ่งได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือและอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความภาคภูมิใจในผ้าฝ้ายทอมือ ลวดลายอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ($\bar{X}=5.00$, $S.D.=0.00$) รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจถึงการแสดงและออกแบบถึงวิถีชีวิตท้องถิ่นลงไปในตลาดดอกฝ้ายเมืองเลย ($\bar{X}=4.60$, $S.D.=0.49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือแสดงถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ตลาดดอกฝ้ายเมืองเลยได้ชัดเจน ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.85$)

1.2 ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือของวิสาหกิจชุมชนที่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีเครื่องหมายและฉลากหรือจรรยาบรรณผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดที่เห็นได้ง่าย ชัดเจน ($\bar{X}=5.00$, $S.D.=0.00$) รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีการทอผ้าที่ สะอาด ประณีต สวยงาม ($\bar{X}=4.44$, $S.D.=0.50$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจการตลาดโซเชียลให้แะโรแมติกแอมิน ($\bar{X}=3.24$, $S.D.=1.21$)

1.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ประกอบการมีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือบนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ในชุมชนของท่านจากภายนอก ($\bar{X}=4.44$, $S.D.=0.50$) รองลงมาคือ ผู้ประกอบการมีความตั้งใจที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือบนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้ประกอบการมีระบบการวางแผนและการดำเนินการเพื่อพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือในชุมชนบนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ($\bar{X}=3.84$, $S.D.=0.89$)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย

สมมติฐานในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรพยากรณ์ จำนวน 3 ตัวแปร ซึ่งได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือและอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย 2) ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือของวิสาหกิจชุมชนที่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และ 3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้อย่างน้อย 1 ปัจจัย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้ 1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative variables) วัดที่ระดับมาตรอันตรภาค (Interval) และมีการแจกแจงแบบปกติ 2) ค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระกัน (Autocorrelation) เงื่อนไขข้อหนึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ กำหนดว่าค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าต้องเป็นอิสระกัน ซึ่งวิธีการตรวจสอบผู้วิจัยจะพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson โดยถ้าค่า Durbin-Watson มีค่าเข้าใกล้ 2 กล่าวคือ มีค่าอยู่ในช่วง 1.65 – 2.35 จะสามารถสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระกัน (วรรณชนก จันทชุม, 2560) โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.903 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.65 – 2.35 จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง และ 3) การตรวจสอบค่า Multicollinearity ของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุดคือ 0.470 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.1 หรือถ้า VIF ที่มีค่ามากที่สุดคือ 2.130 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้นแสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่เกิด Multicollinearity นั้นเอง (O'Brien, 2007)

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ค่าอำนาจการพยากรณ์ (R^2) และค่าอำนาจการพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) ในการพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย

ลำดับขั้นพยากรณ์	R	R^2	R^2 change	F change	p-value
1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ (X_3)	0.802	0.643	0.643	490.935	0.000
2. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ (X_3) และปัจจัยด้านการรับรู้ (X_1)	0.856	0.733	0.090	92.220	0.000
3. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ (X_3) ปัจจัยด้านการรับรู้ (X_1) และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ (X_2)	0.860	0.740	0.007	7.319	0.007

จากตารางที่ 1 พบว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรคือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ สามารถพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้ดังนี้

ลำดับขั้นที่ 1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ สามารถพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้ร้อยละ 64.3 ($R^2=0.643$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ลำดับขั้นที่ 2 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ และปัจจัยด้านการรับรู้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้ร้อยละ 73.3 ($R^2=0.733$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยที่ปัจจัยด้านการรับรู้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.0 ($R^2 \text{ change}=0.090$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ลำดับขั้นที่ 3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้ร้อยละ 74.0 ($R^2=0.740$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยที่ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 ($R^2 \text{ change}=0.007$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ ที่มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ

	Model	SS	df	MS	F	p-value
3	การถดถอย (Regression)	91.442	3	30.481	257.291	0.000
	ความคลาดเคลื่อน (Residual)	32.105	271	0.118		
	รวม (Total)	123.547	274			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ยืนยันว่าตัวแปรพยากรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย เนื่องจากพบว่าค่า p-value ของสมการมีค่าเท่ากับ 0.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย

ตัวพยากรณ์	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	b	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	-1.219	0.538		-2.268	0.024
ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ (X_3)	0.425	0.040	0.474	10.498	0.000
ปัจจัยด้านการรับรู้ (X_1)	0.495	0.052	0.432	9.565	0.000
ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ (X_2)	0.355	0.131	0.085	2.705	0.007
R=0.860, $R^2=0.740$, Adjusted $R^2=0.737$, $SE_{est} = 0.344$, F Change=7.319, p-value=0.007					

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 พยากรณ์ สามารถพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลยได้ โดยตัวแปรพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ (X₃) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.474 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการรับรู้ (X₁) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.432 และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ (X₂) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.085 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้ร้อยละ 74.0 ซึ่งถือว่าสูงมากในบริบทของงานวิจัยด้านชุมชน และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ที่ ± 0.344 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -1.219 + 0.425(X_3) + 0.495(X_1) + 0.355(X_2)$$

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนพื้นฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนพื้นฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ มีผลเชิงบวกต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สถานการณ์ปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดเลย พบว่า ลักษณะของผลิตภัณฑ์มักมีรูปแบบที่เหมือนเดิมและคล้ายคลึงกัน ยังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาหรือออกแบบให้เกิดความแตกต่างและมีความน่าสนใจ ทำให้แต่ละกลุ่มภายในชุมชนผ้าทอมือมีการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าฝ้ายทอมือในรูปแบบเดิม ทำให้ลักษณะของผลงานไม่ได้รับการปรุงแต่งและพัฒนาตามกระแสของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน ขาดสิ่งจูงใจที่จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในตัวผลิตภัณฑ์นั้นอีกทั้งจากสภาวะการค้าในปัจจุบัน การแข่งขันในเรื่องการตลาดนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากผู้บริโภคมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้า ทั้งในรูปแบบที่พึงพอใจและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ จึงจะต้องสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมเพื่อยกระดับให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ นวัตกรรมที่สามารถนำมาผสมผสานร่วมกับผ้าทออันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สิ่งทอฉลาดเพื่อคุณภาพชีวิต (Smart Textiles for Smart Life) เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและความสะดวกสบาย โดยการผสมผสานเทคโนโลยีเข้าด้วยกันเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ โดยเป็นสิ่งทอที่ประกอบด้วยส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ และปรับปรุงคุณสมบัติของอุปกรณ์สวมใส่ รถยนต์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ โดยสิ่งทอเหล่านี้จะถูกผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอ หรือสร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อผสมผสานเข้ากับสิ่งทอ ซึ่งเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพและความสะดวกสบายมากขึ้น เป็นต้น

2. แนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนพื้นฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย พบว่า การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและขยายตลาด แต่ก็มีความท้าทายและกระบวนการที่ซับซ้อน ปัญหาที่วิสาหกิจชุมชนเผชิญ ได้แก่ ขาดแหล่งทุนและความรู้ด้านการตลาด การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการสร้างความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนมีความสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการผลิต ส่วนการพัฒนา

ศักยภาพหรือเทคนิคการทอและการออกแบบควรเน้นเอกลักษณ์และความทนทานของผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองตลาด

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่น จังหวัดเลย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย ถึงแม้จะมีความคิดที่จะผลิตสินค้าหรือให้ดีกว่าคู่แข่งก็มีเพียงช่องทางที่ลูกค้าจะต้องเดินทางเข้ามาถึงแหล่งผลิตและจำหน่ายเท่านั้น มีการคิดค้นและสร้างสิ่งใหม่ๆ เช่น การออกแบบลายผ้าที่แตกต่างกัน แต่เป็นไปอย่างช้าๆ เพราะมีข้อจำกัดในด้านความรู้และแหล่งทุนที่จะใช้เทคโนโลยีเช่น คอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการออกแบบ เข้ามาช่วยในการผลิตให้เกิดความรวดเร็ว ความทันสมัยและลดต้นทุนในการผลิต รวมถึงเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมช่องทางการตลาด ดังนั้นการพัฒนาผู้ประกอบการหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาช่วยในการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตและออกแบบผ้าฝ้ายทอมือ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะการสร้างคอนเทนต์ (Content) ที่น่าสนใจและเป็นกระแส เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ถึงเนื้อหาเกี่ยวกับแบรนด์ และสิ่งที่ต้องการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ บล็อก และโซเชียลมีเดีย เป็นต้น

3.2 ปัจจัยด้านการรับรู้ พบว่า ผู้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าฝ้ายทอมือ โดยระบุถึงประสบการณ์ในการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงความเข้าใจในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ที่มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพและความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยมาจากการประชาสัมพันธ์การรับรองลายอัตลักษณ์ประจำจังหวัดเลย จากทางส่วนราชการว่ามีผ้าฝ้ายทอมือลายอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย เช่น ลายดอกฝ้ายเมืองเลย โดยมีการประสานงานผ่านหนังสือราชการและผู้นำชุมชน แต่จากการสัมภาษณ์ยังพบปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์เรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ยังคงขาดความต่อเนื่อง และเจ้าหน้าที่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องชัดเจนในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ดังนั้นทางอุตสาหกรรมจังหวัดจึงควรมีการฝึกอบรมให้ผู้ประกอบการและสมาชิกได้รับรู้รับทราบอย่างสม่ำเสมอทุกปี

3.3 ปัจจัยด้านศักยภาพในการยกระดับ พบว่า การขับเคลื่อนพัฒนาศักยภาพสามารถทำได้โดยการสร้างความตระหนักให้กับชุมชน สร้างการรับรู้ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้จำหน่ายผ่านอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ และช่องทาง E-Commerce ที่กำลังได้รับความนิยม เช่น ทาง TikTok, Youtube, Instagram, Facebook เป็นต้น นอกจากนั้น จะต้องมีการวางจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ในร้านขายของที่ระลึก ขายของฝาก ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ รวมถึงอาจมีการวางจำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้า อีเว้นท์ หรืองานมหกรรมสินค้า เป็นต้น ตลอดจนภาครัฐควรสนับสนุนผ่านการฝึกอบรมและการจัดแหล่งทุน ขณะเดียวกันการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยเสริมศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างแรงจูงใจจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน การใช้รางวัลและการยกย่อง รวมถึงการใช้กลยุทธ์การสร้างเรื่องราวและประวัติศาสตร์ของผ้าฝ้ายทอมือ จะช่วยเสริมสร้างคุณค่าและความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์

การอภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย โดยเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณลักษณะที่ดีของผู้ประกอบการสามารถนำพาองค์กรหรือธุรกิจไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดไว้ได้ ช่วยสนับสนุนส่งเสริมสมาชิก เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ โดยการทำให้เกิดบรรยากาศของการมีนวัตกรรม ให้สมาชิกในกลุ่มมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อสรรค์สร้างผลิตภัณฑ์ ที่ประทับใจลูกค้า อันเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ดังนั้นการที่ผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์และคอยกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ การสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรนั้นมีบทบาทที่สำคัญและยังคงมีบทบาทอย่างต่อเนื่องและยังเพิ่มบทบาทความสำคัญในการมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์กร ในภาพรวมของผลประกอบการของวิสาหกิจชุมชน จะเห็นว่าผู้นำ ที่มีคุณลักษณะที่ดี มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างแรงบันดาลใจ ให้สมาชิกสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ทุกคนในชุมชน เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผลประกอบการของวิสาหกิจชุมชนในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพัชร มณีโรจน์ และคณะ (2564) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีผลต่อผลลัพธ์การดำเนินการ โดยการพัฒนาความรู้และทักษะความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการได้มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อให้สินค้าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ซึ่งสินค้ามีความแตกต่างจากสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในตลาด ทั้งลักษณะ รูปลักษณ์ตามสมัยนิยมสามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวันและประโยชน์ใช้สอยคุ้มค่า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามพ พันธ์แพ และคณะ (2567) ที่พบว่า คุณลักษณะผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ ช่วยสนับสนุนส่งเสริมสมาชิก โดยการทำให้เกิดบรรยากาศของการมีนวัตกรรมสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ให้สมาชิกในกลุ่มมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ผลลัพธ์การดำเนินงานสูงขึ้นเป็นที่ประทับใจของลูกค้า อันเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

2. จากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ทั้งนี้เนื่องมาจาก การรับรู้และเข้าใจถึงผลิตภัณฑ์ของตนเอง โดยได้รับองค์ความรู้ทำให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จากการการประชาสัมพันธ์การรับรองลายอัตลักษณ์ประจำจังหวัดเลย จากทางส่วนราชการทำให้กลุ่มได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และได้ศึกษารายละเอียดจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอรับมาตรฐาน การดำเนินการขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามขั้นตอนที่แต่ละมาตรฐานกำหนด โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา และหน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุน ทำให้การดำเนินการขอมาตรฐานผ่านไปได้ด้วยความเรียบร้อย ลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้ การรักษาคุณภาพของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานของวัตถุดิบ การคัดสรรวัตถุดิบที่มีคุณภาพ การควบคุมกระบวนการผลิตและสถานที่ผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐาน และบรรจุภัณฑ์ ซึ่งสามารถส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับภัทราวรรณ สุขยอด (2565) ที่พบว่า การรับรู้และเข้าใจถึงเกณฑ์มาตรฐานทางสินค้าที่ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน การยื่นขอรับรองมาตรฐานสินค้ามาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งที่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ส่งผลต่อผลลัพธ์ในการดำเนินธุรกิจ และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการซื้อสินค้าและการใช้บริการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวดี สุนทร (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการทำงานของกลุ่ม เป็นกระบวนการสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่มทั้งระบบเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. จากผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพในการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือของวิสาหกิจชุมชนส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย ทั้งนี้เนื่องจาก ศักยภาพของบุคลากรในองค์กรทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการให้ความรู้ทักษะฝีมือ และประสบการณ์ในการทำงาน ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรอาจมีการสร้างแรงจูงใจทั้งในรูปแบบรายได้หรือสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น รวมถึงรางวัลเกียรติยศและคำชมเชย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา สุขใส และคณะ (2564) ที่พบว่า ศักยภาพชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าไหมพื้นเมืองหมีคันลายละมั่ง เป็นการใช้องค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์งาน และประยุกต์ใช้ทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานวัฒนธรรม ในการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะ และมูลค่าทางการตลาด โดยการใช้ศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถที่มีนำมาพัฒนา ดัดแปลง ต่อยอด และสร้างสรรค์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นมา ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นวิถีของกระสวนแห่งพฤติกรรมการสร้างและการผลิตของชุมชนนั้น ๆ ได้สร้างสรรค์ขึ้น ที่บ่งชี้ถึงฐานตามความคิด และองค์ความรู้ ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบทอดกันมาจำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์ และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ของชุมชนนั้นไว้ ให้คงอยู่อย่างมีความเข้มแข็งและยั่งยืน และสอดคล้องกับ แนวคิดของ Lateh, Hussain and Halim (2017) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ให้มีทักษะที่สอดคล้องต่อการบริหารธุรกิจ และการจัดหาทรัพยากรอย่างวัตถุดิบหรือแหล่งเงินทุน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญา สุขโสภา (2565) ที่กล่าวว่าศักยภาพการดำเนินงานเชิงรุกเป็นปัจจัยสำคัญของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากการมีการวางแผนในการรับมือเชิงรุกเพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยไม่รอให้ปัญหาหรืออุปสรรคเข้ามาประชิดตัวก่อนจึงลงมือแก้ไข ดังนั้นต่อให้สภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งเป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงไปธุรกิจยังคงสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้จากการวางแผนกลยุทธ์ในการทำงานเชิงรุกที่ดี

การนำไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปต่อยอดเป็นกรณีศึกษาสำหรับการเรียนการสอนในระดับปริญญาหรือใช้พัฒนาคอร์บแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการยกระดับผลิตภัณฑ์ในชุมชนต่อไป

ประโยชน์เชิงบริหารจัดการ

เชิงนโยบาย

ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น นำผลการวิจัยไปออกแบบนโยบายการอบรมและสนับสนุนการยกระดับวิสาหกิจชุมชนต่อไป ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ออกแบบและการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมให้แก่ผู้ประกอบการ
2. การรับรู้ข้อมูล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการและสมาชิกในเรื่องการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ให้มีความสม่ำเสมอยิ่งขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายช่องทางมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านป้ายไว้นิเทศขนาดใหญ่ หรือการลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ตามชุมชน เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างมาตรฐานร่วมกันได้

3. ศักยภาพในการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมความรู้ใหม่ ๆ ในการออกแบบและกระบวนการผลิตชิ้นงาน รวมถึงการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้จำหน่ายและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และช่องทาง E-Commerce ที่กำลังได้รับความนิยม เช่น ทาง TikTok, YouTube, Instagram, Facebook เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนในงานแสดงสินค้า อีเว้นท์ หรืองานมหกรรมสินค้าต่าง ๆ

เชิงปฏิบัติการในชุมชน

ควรเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเอง จัดลำดับความพร้อมของกลุ่ม และวางแผนการยกระดับสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

สรุป

แนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย นั้น คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานในการขับเคลื่อนยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย มีปัจจัยสำคัญคือความมีคุณลักษณะที่เป็นนักธุรกิจ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน นอกจากนี้ การรับรู้ข้อมูลและความเข้าใจในกระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ ศักยภาพในการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือยังมีผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการในด้านการบริหารธุรกิจ การจัดหาทรัพยากร และการวางแผนกลยุทธ์เชิงรุกช่วยให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้แม้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ข้อจำกัดของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำกัดเฉพาะกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ และสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นแฝงตัวในอีกกลุ่มอื่นๆ เป็นอิสระ บางครั้งข้อมูลในแบบสอบถามทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ได้แก่ การขยายพื้นที่วิจัย เช่น การเปรียบเทียบแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับผ้าฝ้ายทอมือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคกลาง รวมถึงการปรับปรุงระเบียบวิจัย เช่น ใช้การวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง หรือแบบจำลองเชิงสาเหตุ วิจัยเปรียบเทียบ เช่น การเปรียบเทียบวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านเกณฑ์ มผช. กับที่ยังไม่ผ่าน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ที่สนับสนุนทุนวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2567

รายการอ้างอิง

- กนกกาญจน์ คำบุญชู และ ธนัสนา โรจนตระกูล. (2565). คุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(12), 397-411.
- กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2562). *คู่มือวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจ สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2568). *รายงานประจำปี*. เลย: สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย.
- กิริติญา สอนเนย และ จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง. (2566). รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาผ้าทอท้องถิ่นเชิงพาณิชย์. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 7(1), 141-158.
- จิรัชญา ศุภโกคา. (2565). *ศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน* [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาศ ดอนอ่อนบัว และ จิรวัดน์ พิระสันต์. (2563). นวัตกรรมการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมืออัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(2), 22-42.
- ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2543). *สถิติพื้นฐานพร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Minitab SPSS. และ SAS*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์, ธนวัต ลิ้มปัญญากุล, ญาณกร ไทประยูร และ ณัฐพล แยมฉิม. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน รุ่งมณีพัฒนา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 5(1), 176-195.
- ไทยโรจน์ พวงมณี, มาริษา ภิรมย์แทน เดอ เบลส์ และ จารุวัลย์ รักษมณี. (2567). การขับเคลื่อนและการพัฒนาผ้าฝ้าย ทอมือพื้นบ้านจังหวัดเลยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 19(67), 1-15.
- พิชาภพ พันธุ์แพ, ลัดดา ปินตา, จงกลบดินทร์ แสงอาสกรวิริยะ และสุวรรณา พลอยศรี. (2567). คุณลักษณะของผู้นำปฏิรูปที่มีอิทธิพลต่อผลประกอบการของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 6(2), 155-177.
- ภัทรารวรรณ สุขยอด. (2565). *แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การรับรองมาตรฐาน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านคลองหม่อมแหม่ ตำบลไทรใหญ่ อำเภอนายูง จังหวัดนันทบุรี* [การค้นคว้าอิสระ พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เยาวดี สุนทร. (2566). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี* [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลักขณา สุกใส, สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ, ศิริพร พึ่งเพชร และ พรชัย เจดามาน. (2564). การพัฒนาศักยภาพชุมชนยั่งยืนการผลิตผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น “ผ้าไหมพื้นเมือง” บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(7), 382-398.
- วรรณชนก จันทชุม. (2560). *การเลือกตัวอย่างและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง*. ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วินยาภรณ์ พรหมณโชติ. (2564). ผ้าฝ้ายทอมือจอมทองกับแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการยกระดับผลิตภัณฑ์ในตลาดสมัยใหม่: การวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 16(1), 1-10.

- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2564). *หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/k6mao>
- อัจจิมา ศุภจริยาวัตร. (2565). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการส่งออก กรณีศึกษา กลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านสุขสำราญ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 5(1), 429-444.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334.
- Lateh, M., Hussain, M. D., & Halim, M. (2017). Micro enterprise development and income sustainability for poverty reduction: A literature investigation. *International Journal of Business and Technopreneurship*, 7(1), 23–38.
- O'Brien, R. M. (2007). A caution regarding rules of thumb for variance inflation factors. *Quality & Quantity: International Journal of Methodology*, 41(5), 673–690.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York, NY: Harper and Row.